

ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่
สงบเย็น และ
เป็นประโยชน์

พุทธ
ทาส
ภิกขุ

ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่สงบเย็นและเป็นประโยชน์

พุทธทาสภิกขุ

การบรรยาย ประพาศธรรมแล้วมีชีวิตเย็น
ปาฐกถาธรรมทางโทรทัศน์สุราษฎร์และหาดใหญ่ รายการพุทธธรรมนำสุข
การทำตนให้เป็นคนของโลก
อบรมพระที่หน้าโรงหนังเรื่องโอวาทปาฏิโมกข์ ๒๕๑๓

วันที่แสดง ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๖, ๐๕ เมษายน ๒๕๑๓

รหัส ๖๕๑๕๒๖๑๒๑๔๕๘๐, ๒๗๑๕๑๓๐๔๐๕๐๘๐

ผู้ถอดเสียง รังสิมา วงศ์ธนทรัพย์, นพวรรณ มลาล

ผู้ตรวจทาน สิบพร สี่โสภาณ

ISBN 978-616-93631-2-5

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม ๒๕๖๓

จำนวน ๔,๕๐๐ เล่ม

บรรณาธิการ นันทรัตน์ ศุภวราพงษ์

พิสูจน์อักษร กลุ่มงานจดหมายเหตุ

ภาพ ณัฐชนน บางแค, เศรษฐวิทย์ วัชรบงกชมณี

กราฟฟิก Art and Soul

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด โทร. ๐ ๒๔๐๑ ๙๔๐๑

ประสงค์รับหนังสือเพื่อใช้ในงานพิธีหรือเผยแพร่ในวาระต่างๆ ติดต่อที่

มูลนิธิจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑

โทรสาร : ๐ ๒๙๓๖ ๒๖๘๕

อีเมล : cds@bia.or.th

Facebook : CoDhammaSpace

www.bia.or.th

BIA

อบรมทบทวน กับ มร.ก้านหนึ่ง

ที่ใครจะรู้ว่า ต่อจากนี้เอง ใครจะแยกเล่มหนังสือ ออกดู จะเห็นว่า อยู่อะไรบ้าง คือ กระดาษที่ใช้พิมพ์ กับความถี่ หรือคุณภาพสี ที่อยู่อะไรในหนังสือเล่มนี้. มร. ก้านหนึ่ง ย่อมหมายถึง มร.ทพ.ความถี่ ด้วยขาดตามต่อ มร. พร้อมกับ มร.ทพ.กระดาษ และ ~~เรื่อง~~ ^{งาน} ในกรณีที่ หนังสือหนึ่ง อยู่ที่ไหน ก็ไร.

ส่วน มร. อบรมทบทวน ย่อมไม่แปลกันนั้น ความถี่ นั้นให้ไปว่า ที่เดียว, ส่วนกระดาษ หรือที่พิมพ์ ให้ใส่ ความถี่นั้น มัก ต้อง ขอคืน เช่นเดียวกับที่พิมพ์ ให้ใส่แถวไปทางพระที่วัด. ขอคืน เพราะฉบับ ต้อง ใส่อีกฉบับหนึ่ง! จนกระทั่งถึงวันที่วัด.

งานอบรมทบทวน มักถูกแทนที่เป็นการอื่นไป. ขอจบพิจารณา ดู ด้วยดี ทั้งสองฝ่าย, จะได้เห็นใจ กันดี, และร่วมมือกันได้.

สงบ เย็น เป็นประโยชน์ คือวิถีแห่งสวนโมกข์

ที่พุทธทาสภิกขุเสนอแนะให้หมั่นฝึกฝนและปฏิบัติตน

ให้เป็นผู้มีความสงบ เย็น และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

ธรรมะนั้นมันไม่มีอะไรมากไปกว่าทำลายความเห็นแก่ตัว
ทำลายความเห็นแก่ตัวแล้วชีวิตก็ไม่กัดเจ้าของ ชีวิตไม่กัด
เจ้าของก็มีความสุข สงบเย็น เป็นประโยชน์แก่กันและกัน

สารบัญ

๑	ประพจน์ธรรมแล้วมีชีวิตเย็น	๑๑
๒	การทำตนให้เป็นคนของโลก	๒๕

เมื่อยกมือไหว้ตัวเองได้
นั่นแหละเป็นสวรรค์

ประพุดิธรรมแล้วมีชีวิตเย็น

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายปาฐกถาธรรมในชุด พุทธธรรมนำสุข ในครั้งนี้
อาตมาจะกล่าวโดยหัวข้อว่า ประพุดิธรรมแล้วมีชีวิตเย็น มีชีวิต
เย็น พูดถึงเรื่องของชีวิตเย็นเป็นคำที่อาจจะแปลก แปลกหู
สำหรับท่านผู้ฟังบางคนก็ได้ แต่เชื่อว่าคงเข้าใจได้โดยไม่ต้องมี
คำอธิบายอะไรมากนัก

รู้ร้อน รู้เย็น

ชีวิตเย็นก็คือไม่ร้อน คนที่รู้อยู่ดีว่าอะไรร้อนอะไรเย็น แต่มันมีอยู่เป็น ๒ ระดับ คือ ร้อนหรือเย็นในทางกายทางวัตถุ ก็มี ร้อนหรือเย็นในทางจิตทางวิญญาณนั่นก็มี

เดี๋ยวนี้เราหมายถึง เย็นในทางจิตในทางวิญญาณ เพราะว่าการที่ร่างกายจรรุนแรงแผดเผา นั่นเป็นความร้อนทางจิตเป็น ความร้อนทางวิญญาณ กล่าวเฉพาะเจาะจงลงไปก็คือความร้อนของกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ

ราคะเกิดแล้วร้อนเพราะความรัก, โทสะเกิดแล้วร้อน เพราะความโกรธความเกลียด, โมหะเกิดแล้วร้อนเพราะความสงสัย ความหลงใหล ความหวาดกลัว เรียกว่าราคะก็เป็นไฟ โทสะก็เป็นไฟ โมหะก็เป็นไฟ สามอย่างนี้เรียกว่าไฟกิเลส ถ้ามีเข้าไปในตัวมันก็ร้อน ชีวิตนั้นก็ป็นชีวิตร้อน ไม่ใช่ชีวิตเย็น ถ้าเมื่อใดไม่มีกิเลสที่เป็นไฟเกิดขึ้นในจิตใจมันก็ไม่มีความร้อน มันก็เป็นชีวิตเย็น ถ้ามันเย็นเด็ดขาด เย็นตลอด เย็นไม่กลับร้อน ก็เรียกว่าบรรลุประณีนิพพาน

เดี๋ยวนี้เรายังไม่บรรลุประณีนิพพานเพราะว่าไ้ความเย็น นั้นมันเป็นชั่วคราวชั่วคราว ชั่วบังเอิญเป็นเสียมากกว่าที่ว่าไม่เกิด

กิเลส แต่ก็ควรจะศึกษาไว้ให้เข้าใจว่าเมื่อใดในจิตใจของเราไม่มี
กิเลส เช่นราคาจะเป็นต้น เราเย็นอย่างไร แล้วไปเปรียบเทียบ
กันดูกันว่าเมื่อใดในจิตใจมีไฟ คือราคาจะเป็นต้น แล้วมันร้อนอย่างไร

ดูเหมือนทุกคนจะเคยร้อนมาแล้วทั้งนั้น ร้อนเพราะ
ความรัก, ร้อนเพราะความโกรธ, ร้อนเพราะความเกลียด, ร้อน
เพราะความกลัว, ร้อนเพราะความวิตกกังวล, ร้อนเพราะความ
อาลัยอาวรณ์, ร้อนเพราะความอิจฉาริษยา, ร้อนเพราะความหึง,
ร้อนเพราะความหวง ต่างๆ นานาเหล่านี้เป็นความร้อน สรุปร
รวมแล้วมีอยู่ ๓ ประเภทด้วยกัน คือ ร้อนเพราะราคา ร้อน
เพราะโทสะ ร้อนเพราะโมหะ ชีวิตอย่างนี้เราเรียกว่า ชีวิตร้อน
ถ้าไม่มีไฟเหล่านี้มันก็เป็นชีวิตเย็น

ถ้าใครสนใจอยากจะมีชีวิตเย็นเขาต้องประพฤติธรรมะ
ต้องรู้จักสิ่งที่เรียกว่าธรรมะ แล้วประพฤติธรรมะ ประพฤติธรรมะ
แล้วมันจะป้องกันได้ไม่ให้ไฟลุกขึ้นมาในชีวิต ไม่เกิดราคา โทสะ
โมหะ

รู้ความเป็นเช่นนั่นเอง มีสติ อย่าเผลอ

เราเผลอมันก็เกิด ไม่เผลอมันก็ไม่เกิด จึงต้องหัดกันเป็นพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือว่า **อย่าเผลอ** ศึกษาให้รู้ว่าอะไรเป็นอย่างไร อะไรเป็นอย่างไร ไม่เกิดกิเลสอย่างไร แล้วก็อย่าเผลอ พอเผลอมันก็เกิด เราจึงต้องมีทั้งความรู้ รู้ว่าอะไรเป็นอย่างไร มีทั้งสติ **สติคือระลึกได้อยู่เสมอ** ไม่ให้เผลอ ให้ความรู้มันคุ้มครองเราอยู่เสมอ ถ้าไม่มีสติ ความรู้ก็ไม่มาคุ้มครองเรา ก็ทำผิดได้ง่ายๆ

เมื่อตาเห็นรูปก็ทำผิดเกี่ยวกับเรื่องสวย-ไม่สวย งาม-ไม่งาม เมื่อฟังเสียงก็ทำผิดเกี่ยวกับเสียงเพราะ-เสียงไม่ไพเราะ เมื่อได้กลิ่นก็ทำผิดเรื่องหอม-เรื่องเหม็น เมื่อได้รสทางลิ้นก็มีปัญหาเรื่องอร่อยหรือเรื่องไม่อร่อย อาจจะเป็นยักษ์เป็นมารขึ้นมาเพราะความไม่อร่อยนั้นก็ได้ เมื่อได้สัมผัสผิวหนังกระด้างหรือนิ่มนวลก็มีการทำผิดเพราะความหลงรัก-หลงเกลียด-หลงชัง และส่วนมากก็เป็นไปในทางหลงรักในสิ่งที่นิ่มนวลหลงเกลียดสิ่งที่กระด้าง ล้วนแต่เป็นเรื่องวุ่นวายทั้งนั้น **เมื่อใจคิดนึกอะไรมันก็มีแต่ทางที่จะแยกออกไป** เป็นความพอใจหรือไม่พอใจ ยินดี-ยินร้าย คิดดี-คิดชั่ว มันก็ร้อนไปทั้งนั้น เรียกว่ามันมีความผิดในการคิด ในความรู้สึกแล้วก็คิดผิด เมื่อคิดผิด

แล้วมันก็ทำผิด เมื่อทำผิดมันก็พุดผิด พุดผิดทำผิดมันก็เกิดเรื่อง
อย่าง ที่ถึงกับฆ่ากันตาย อย่างที่เราเห็นอยู่ทั่วไป ว่าคนโง่นั้น
มันฆ่ากันตายด้วยเรื่องนิดเดียว เรื่องนิดเดียวที่ไม่ควรจะฆ่ากัน
ไม่ต้องถึงกับฆ่ากันก็ได้ แต่มันยังฆ่ากันได้ แล้วมันยังฆ่าถึงขนาด
ที่เรียกว่าล้างโคตรกันทีเดียว เพราะความผิดในครั้งแรกเพียง
นิดเดียว มันลูกกลมเป็นความผิดอันใหญ่หลวง

สิ่งที่จะให้มีความเข้าใจถูก มันก็คือสติปัญญา ที่มาจาก
การศึกษาให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ไม่ต้องรู้มากกว่านั้น รู้แค่ว่า
อะไรเป็นอะไร ก็หมายความว่ารู้ว่าอะไรควรทำอย่างไร อะไร
ควรทำอย่างไร สิ่งนี้มันจะให้โทษอย่างไร สิ่งนี้มันจะให้ผลอย่างไร
มันรวมอยู่หมดในคำว่า "รู้ว่าอะไรเป็นอะไร" ความรู้นี้ไป
สูงสุดอยู่ที่ความรู้เรื่องเช่นนั่นเอง บาลีว่าตถาตา เป็นไทยว่า
เช่นนั้นเอง ฟังดูแล้วคล้ายกับพูดเล่น ฟังดูแล้วก็น่าหัวเราะคล้าย
กับพูดเล่น ที่ว่ารู้เรื่องเช่นนั้นเอง ใจที่ไม่รู้เรื่องเช่นนั้นเองนั้นแหละ
ระวังเกิด ไม่รู้เรื่องว่ามันเป็นเช่นนั้นเองนั้นแหละมันจะโง่ มันจะ
ไปหลงรักไอ้สิ่งที่ชั่วให้รัก จะไปหลงโกรธหรือเกลียดสิ่งที่ชั่วให้
เกลียด มันจะไปหลงกลัว หลงพะวงหลงไหล ในสิ่งที่ชั่วให้หลง
เพราะมันไม่รู้อะไรเป็นอะไร

ถ้ารู้ว่าอะไรเป็นอะไรเสียแล้วมันจะไปหลงในอะไรไม่ได้
จะไปทำผิดในอะไรไม่ได้ จะไม่หลงรัก ไม่หลงโกรธ ไม่หลง
เกลียด ไม่หลงกลัว ไม่หลงวิตกกังวล ไม่หลงอาลัยอาวรณ์
ไม่หลงอิจฉาริษยา ไม่หลงหึง หลงหวง และอะไรต่างๆ นานา
รวมอยู่ในพวกเดียวกัน

ขอพูดย้ำๆ ซ้ำๆ ซากๆ ใครจะรำคาญก็ตามใจว่า
พวกคุณนะมันเต็มอยู่ด้วยความรัก ความโกรธ ความเกลียด
ความกลัว ความวิตกกังวล อาลัยอาวรณ์ อิจฉาริษยา หึง หวง
ซึ่งล้วนแต่ทำให้นอนไม่หลับ จนเป็นโรคประสาท จนเป็นโรคจิต
ก่อโรคขึ้นมา เป็นความกระสับกระส่าย ทูรนทุราย นอนไม่หลับ
นานเข้าเป็นโรคประสาท นานเข้าเป็นโรคจิต รักษาไม่หาย
เป็นบ้าตายไปเลยนี่ เพราะทำเล่นกับสิ่งเหล่านี้ซึ่งควรจะรู้จักกัน
ให้ดีๆ ว่าอะไรเป็นอะไร

ธรรมะสูงสุดท่านเรียกไว้ว่ารู้ความเป็นเช่นนั่นเอง มัน
เป็นเช่นนั้นเอง อย่าไปหลงรักมันเลย อย่าไปหลงเกลียดมันเลย
อย่าไปหลงโกรธมันเลย อย่าไปหลงกลัวมันเลย อย่าวิตกกังวล
อาลัยอาวรณ์ อิจฉาริษยา หึง หวง เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้เลย
อย่างนี้มันก็เป็นตัวสติปัญญา มีตัวอยู่ด้วยสติปัญญา ไม่มี

กิเลสตัณหาซึ่งเป็นความโง่หลง

เห็นเช่นนั้นเองนี้มันมีความหมายครอบคลุมจักรวาล ทุกสิ่ง
ในจักรวาลนี้มันเป็นเช่นนั้นเอง คือเป็นไปตามเรื่องของมันเอง
ตามกฎของมันเองที่เรียกว่า *อิทัปปัจจยตา* ความที่สิ่งทั้งหลาย
ทั้งปวงต้องเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยของมันเองนี้เรียกว่า
อิทัปปัจจยตา ถ้าจะไปเกี่ยวข้องกับมันก็เกี่ยวข้องให้ถูกต้องกับ
ธรรมชาติของมัน อย่าไปหลงทำผิดกับมัน มันจะเกิดกิเลสอย่างไร
อย่างหนึ่งขึ้นมา

สิ่งนั้นมันเป็นอย่างไร ถ้าเราจะต้องการใช้ให้มันเป็น
ประโยชน์ก็ใช้มันถูกต้อง อย่าไปหลงรักตกเป็นทาสของมันแต่เรา
จะมีสติปัญญารู้เท่าทันมัน อยู่เหนือมัน เป็นนายของมัน เอามาใช้ได้
เช่นวัวเช่นควายนี่เอามาใช้ไถนาได้ เพราะเรารู้จักเรื่องของวัว
ของควายจึงเอามาใช้ได้ แต่ว่าสิ่งทั้งหลายในโลกนั้นมันไม่ใช่เป็น
วัวเป็นควาย มันเป็นอะไรมากกว่านั้น เข้ามาหลอกให้เรารักก็ได้
หลอกให้เราโกรธก็ได้ หลอกให้เราเกลียดก็ได้ หลอกให้เรากลัวก็ได้
หลอกให้เราวิตกกังวล อาลัยอาวรณ์ อิจฉาริษยา หึง หวง ก็ได้

ทำไมเอาตมาจึงพูดถึงคำเหล่านี้บ่อยนัก ข้าชานัก
จนทำนร่ำคาญกันแล้วก็ได้ว่า อย่าอยู่ด้วยชีวิตชนิดที่มันมีความรัก

ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความวิตกกังวล อาลัยอาวรณ์
อิจฉาริษยา หึง หวง มันเป็นชีวิตนรก มันเป็นนรกที่นี้เดี๋ยวนี้
ถ้าอยู่ด้วยความรู้สึกชนิดนี้ มันเป็นนรกที่นี้ มันทั้งน่าเกลียด
มันทั้งน่ากลัว มันน่าขยะแขยง นั่นแหละคือชีวิตร้อน ชีวิตร้อน

นรกก็มีความหมายว่าร้อน ชีวิตที่ร้อนก็คือชีวิตที่จมอยู่
ในนรก จะต้องเอาเรื่องเย็น เรื่องธรรมะที่เป็นไปเพื่อพระนิพพาน
ธรรมะไหนเป็นไปเพื่อพระนิพพานธรรมะนั้นเป็นไปเพื่อความ
เย็น เพราะคำว่านิพพานนั้นแปลว่าเย็น คำว่านิพพานแปลว่าเย็น
ดับไฟหมดแห่งความร้อนก็เป็นความเย็น ดับไฟหมดแห่งความ
ทุกข์ก็เป็นความไม่ทุกข์ นี้เรียกว่ามันไม่มีไฟ ไฟจะตั้งต้นขึ้นเมื่อไร
ก็ขอให้รู้กันไว้บ้าง

รู้ทันผัสสะ ควบคุมผัสสะได้ ไม่เป็นทุกข์

ไพเราะคะ โทสะ โมหะ นี่มันตั้งต้นขึ้นเมื่อเราโง่ เราโง่เมื่อไร เราโง่เมื่อมีผัสสะมากกระทบ กระทบอะไร คือมีสิ่งมากกระทบตา กระทบหู กระทบจมูก กระทบลิ้น กระทบกาย กระทบใจ มีอะไรมากกระทบแล้วเรามันโง่ก็มีผัสสะโง่, ผัสสะโง่ก็ปรุงเวทนา โง่, เวทนาโง่ก็ปรุงตัณหา คือความต้องการที่โง่, มีตัณหาแล้วก็ ปรุงอุปาทาน ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ตนอยาก ที่ตัณหามันอยาก อะไรก็ปรุงอุปาทานขึ้นในสิ่งนั้น ว่ามีตัวกู้อยากบ้าง มีสิ่งที่กู้อยาก จะเอามาเป็นของกูบ้าง นี่เป็นอุปาทานขึ้นมาอย่างนี้ หลอกทั้งนั้น มายาทั้งนั้น ไม่ใช่ตัวจริง แต่ถึงหลอกนั้นแหละมันยิ่ง ร้อน ยิ่งหลอกยิ่งร้อน ยิ่งหลอกยิ่งเป็นทุกข์ ฉะนั้นชีวิตนี้จึงเป็น ทุกข์ เพราะตกลงไปในอำนาจของความหลอก

เราจะต้องรู้ให้ทันเวลาที่มีผัสสะ อย่าไปโง่เมื่อมีผัสสะ ก็ไอ้ นี้ผัสสะเท่านั้นเอง จะเวทนาจึงเวทนาเท่านั้นเอง มันเกิดขึ้นตาม ธรรมชาติ มีผัสสะที่น่ารักก็อย่าไปรักมัน ที่น่าเกลียดก็อย่าไป เกลียดมัน ที่น่าโกรธก็อย่าไปโกรธมัน ที่น่ากลัวก็อย่าไปกลัวมัน ดำรงจิตไว้ให้เป็นปกติอยู่เสมอ ก็ไม่เกิดตัณหา ที่จะอยากอย่างนั้น ที่จะอยากอย่างนี้ ที่จะอยากอย่างโน้น ไม่มีตัณหา ไม่มีอยาก

แล้วก็ไม่มีอุปาทาน ก็ไม่มีความทุกข์ นี่ไม่โง่เมื่อผัสสะเสียอย่าง เดียวเท่านั้น ไฟมันก็ไม่ติดขึ้นมา

ผัสสะมันก็หินเหล็กไฟ ตีแล้วก็เป็นไฟขึ้นมา นี่เรามีวิธี ควบคุมไม่ให้เป็นไฟขึ้นมา ก็รู้อยู่ที่ตามเป็นจริงว่าอะไรมันไม่เป็น ความร้อน เช่น เอน้ำใส่เข้าไปให้มันเปียกเสีย มันก็ลุกเป็นไฟ ไม่ได้ นี่เรามีผัสสะกันทุกคน และตลอดเวลาทุกวันๆ วันหนึ่ง ไม่รู้ว่าที่ลึบก็ร้อยผัสสะด้วยซ้ำไป ถ้าโง่ในเรื่องผัสสะก็ต้องได้เป็น ทุกข์ ร้อนใจเพราะไฟราคะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้น ถ้าควบคุมผัสสะ ได้ก็ไม่เป็นทุกข์ ไม่ต้องร้อนใจ ไม่เป็นไฟในชีวิตนี้ จะเย็นตลอดเวลา เมื่อคิดจะทำอะไรก็เย็นอยู่นั่นแหละ ทำอะไรก็เย็นอยู่ ทำเสร็จแล้วก็เย็นอยู่ เพราะมันไม่โง่ เรื่องได้ผล เรื่องไม่ได้ ผล เรื่องได้อย่างใจ เรื่องไม่ได้อย่างใจเราทำงานอยู่ก็เย็น เก็บกิน ผลงานอยู่ก็เย็น พักผ่อนอยู่ก็เย็น ถ้าไม่มีความรู้เรื่องนี้แล้ว แม้จะ พักผ่อนก็ไม่เป็นสุข นอนก็ไม่หลับ พักผ่อนก็ไม่เป็นการพักผ่อน เพราะวากิเลสนี้มันรบกวน นี่เราเย็นเพราะว่าเราไม่เปิดโอกาส ให้ไฟลุกขึ้นมาในจิตใจของเรา เรียกว่าเราช่วยตัวเองได้ เมื่อ เราช่วยตัวเองได้ก็ช่วยผู้อื่นได้ ช่วยผู้อื่นได้ก็คือช่วยชาติ ได้เลย ช่วยโลกทั้งโลกได้เลย

ขอให้มึหลักปฏิบัติชนิดที่ตัวเองไม่จุดไฟขึ้นมาแผดเผา
ตัวเอง ควบคุมผัสสะได้ดังที่กล่าวมานี้ แล้วก็พอใจตัวเอง
เคารพตัวเอง นับถือตัวเอง ยกมือไหว้ตัวเองได้ ว่าช่างเต็มไปด้วย
ความถูกต้อง ความดี ความงาม จนกระทั่งต้องยกมือไหว้ตัวเอง
เมื่อนั้นเป็นสวรรค์ เมื่อนั้นเป็นสวรรค์ เมื่อยกมือไหว้ตัวเองได้นั้น
แหละเป็นสวรรค์ เมื่อเกลียดน้ำหน้าตัวเองนั้นเป็นนรก

ในที่สุดนี้หวังว่าท่านทั้งหลายจะรู้จักควบคุมพฤติกรรมแห่ง
จิตใจ เกี่ยวเนื่องกันอยู่กับร่างกายและสติปัญญาให้ดำเนินไปแต่
ในทางที่ถูกต้อง ให้สามารถยกมือไหว้ตัวเองได้แล้วเป็นสุขอยู่
ทุกทีพาราตริกาล เทอญ.

ขอเราอย่าเป็นผู้อ่อนแอ เราจะเป็นผู้รักษา
อุดมคติไว้ได้ ดำเนินชีวิตไปด้วยความถูกต้อง
จนถึงที่สุดจุดหมายปลายทาง

การมีตนเป็นคนของโลก

พวกที่มาใหม่อาจจะไม่ทราบ อยากจะให้ทราบว่า การบรรยายเฉพาะที่นี้เราเรียกว่าธรรมปาฏิโมกข์ คือย่อในหัวข้อธรรมะทุกๆ ๑๕ วัน เช่นเดียวกับที่ลงอุโบสถปาฏิโมกข์ย่อหัวข้อวินัยทุกๆ ๑๕ วัน เราจึงเรียกว่าธรรมปาฏิโมกข์ แล้วก็ธรรมปาฏิโมกข์ไม่มีเรื่องอื่นนอกจากเรื่องเกี่ยวกับตัวกู-ของกู แม้จะพูดสักร้อยครั้งพันครั้งมันก็พูดได้ ทั้งนี้เพราะว่าเรื่องหมดทั้ง ๘๔,๐๐๐ ธรรมขันธ์ในพระไตรปิฎกนั้นมันเรื่องเกี่ยวกับตัวกู-ของกูในแง่ใดแง่หนึ่ง เพราะฉะนั้นเราจึงพูดแต่เรื่องนี้ ในฐานะเป็นปาฏิโมกข์โดยหัวข้อนี้มาเรื่อยๆ

สำหรับในวันนี้จะพูดกันโดยหัวข้อว่า การมีตนเป็นคนของโลก การมีตนเองเป็นคนของโลกนี่เป็นการปฏิบัติที่ลึดที่สุดเกี่ยวกับตัวกู-ของกู

เรามีตนเป็นของใคร

ถ้าปล่อยไปตามปรกติธรรมดาสามัญ มนุษย์ทุกคนมีตนเป็นของตน แล้วมันเลยเกิดไปจนมีตนเป็นของกิเลส คือตนเลว ตนยึดมันถือมัน เรียกว่ากิเลส กลายเป็นมีตนเป็นของกิเลส ถ้ามีตนเป็นของตนที่ประกอบอยู่ด้วยสติปัญญามั่นกิติ ก็ไม่มีปัญหาอะไร ที่นี้ตกไปเป็นตนของกิเลสคือ อวิชา ตัณหา อุบาทาน ก็มีตนเป็นของกิเลส ถ้าปล่อยไปตามธรรมดามันมีตนเป็นของกิเลสกันทั้งนั้น ขอให้สังเกตดู

เดี๋ยวนี้เราไม่ใช่พูดกันแต่เพียงคำพูดหรือตัวหนังสือ ถ้าต้องการให้เป็นเรื่องจริงในชีวิตจิตใจของคนก็ลองคิดดูถึงตัวเองเวลานี้ ย้อนถอยหลังไปเรื่อยๆ ไป แต่หนหลังไปจนกระทั่งก่อนบวช กระจ่างเป็นเด็กเป็นอย่างไร? ล้วนแต่มีตนเป็นของอะไรสังเกตดูให้ดี มันมีตนเป็นของกิเลสเสียเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด แต่ว่ากิเลสบางชนิดก็น่าเกลียดมาก กิเลสบางชนิดก็ไม่สู้น่าเกลียด แต่แล้วถ้าขึ้นชื่อว่ากิเลสมันก็ต้องให้เกิดทุกข์ทั้งนั้น ถ้าเรามีตนเป็นของกิเลสไม่ว่าชนิดไหนหมด ก็จะต้องเกิดทุกข์ มีความทุกข์ ใ้อเวลาที่เราไม่มีทุกข์นั้นแหละคือว่าที่เราไม่มีตนเป็นของกิเลส

เด็กเล็กๆ เวลาที่ไม่มีทุกข์เลยมันก็มีแยะเหมือนกัน เวลานั้นมันไม่ได้มีตนเป็นของกิเลส เพราะเมื่อใดมันเกิดมี ตนขึ้นมา ตัวกูขึ้นมา เป็นของกิเลส ตอนนั้นจะต้องมีความทุกข์ ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง แล้วมันก็เป็นอย่างนี้เรื่อยมาจนบัดนี้ จนบัดนี้ จนนาทีนี้ ถ้ามีตนเป็นของกิเลสก็ต้องมีความทุกข์ ถ้ามีตนเป็นของธรรมะคือสติปัญญา เอาธรรมะเป็นตนอย่างนี้ ก็เรียกว่าไม่มีทุกข์ แต่การมีตนเป็นของตนเป็นของธรรมะ นี้มันทำยาก เพราะฉะนั้นเรามีอุบายเลิกมีตนของตนเสีย ให้ มีตนนี้เป็นของผู้อื่นเสีย เรียกว่าเป็นของโลกก็ได้ เราจะไม่เป็นตัว เป็นของตัวเองเราอีกต่อไป มีตัวของเราเป็นของโลก ใช้คำกว้างๆ ทั้งโลกไปเลย เป็นคนของโลก ไม่เป็นคนของตน

ทีนี้ปัญหาปลีกย่อยอาจจะเกิดขึ้นบ้างสำหรับผู้ที่ไม่รู้ อะไรมากเกินไป เรานับถือพระพุทธเจ้าแล้วจะไปมีตนเป็น ของโลกได้อย่างไร แล้วทำไมเราไม่มีตนเป็นของพระพุทธเจ้า หรือพระธรรม หรือพระสงฆ์ นี้ผมก็บอกว่าไอ้มีตนเป็นของ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันยังดีเกินไปสำหรับคนชนิดนี้ เป็นไม่ได้หรอก ลองมีตนเป็นคนของโลกก่อนเถิดมันจะง่ายเข้า จนกระทั่งถึงว่าไอ้มีตนเป็นของโลกนั่นแหละคือมีตนเป็นของ

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะถ้าเรามีตนที่มอบให้
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว ไม่เป็นทาสของตัวเองอีกแล้ว
มันก็ทำประโยชน์ผู้อื่นทั้งนั้นเลย ไปคิดดู

ถ้าคุณมีการมอบชีวิตจิตใจนี้แด่พระพุทธ แต่พระธรรม
แต่พระสงฆ์จริงนี้ การเคลื่อนไหวการกระทำทุกอย่างจะเป็น
เพื่อผู้อื่นทั้งนั้น เราเรียกรวมๆ กันว่าเพื่อโลก ฉะนั้นมีตนเป็น
ของโลกนั้นแหละคืออุบายที่ช่วยให้เรื่องมันน้อยเข้า สั้นเข้า
ง่ายเข้า แม้ว่าเราจะมอบตนนี้ให้เป็นของพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ ผลสุดท้ายก็ต้องมาทำหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่โลก
อีกนั่นเอง ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม

ฉะนั้นเราเลยพูดถึงเรื่องการทำตนให้เป็นคนของโลก
เสียเลยจะดีกว่า ตรงกับเรื่องเร็วเข้า

วิถีมหายาน

แต่ถ้าเป็นพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน เขามีพูดเรื่องนี้เป็น
ธรรมดาที่เรียกว่า อุดมคติของโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์จะต้องนึกถึงแต่ผู้อื่น พอนึกถึงตัวเองก็
ขาดศีล ก็เลยมีปณิธาน มีการกระทำ มีอะไรทุกอย่างเพื่อผู้อื่น
ทั้งนั้น และเมื่อทำอยู่อย่างนั้นๆ ก็เลสมันร่อยหรอ ความ
เห็นแก่ตัวมันร่อยหรอ ความโลภ ความโกรธ ความหลง มัน
ร่อยหรอ ร่อยหรอไปๆ จนหมดเลย และเมื่อหมดกิเลสแล้วจะ
เรียกว่าพระโพธิสัตว์อยู่อีกก็ได้ มันก็ยังเหลือแต่ทำประโยชน์
เพื่อผู้อื่นอีกนั่นแหละ เมื่อเราได้รับความรู้ได้ผ่านโลกมาจน
ไอ้สิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเองนี้มันเป็นของเด็กเล่น เป็นของไม่มี
สาระอะไรก็เลยสลัดออกไปหมด คงตั้งหน้าตั้งตาทำประโยชน์
ที่กว้าง คือผู้อื่น เหมือนกับภาพวู้ จับวู้ ภาพการจับวู้ ๑๐
ภาพ ที่เขียนอยู่ที่ฝาผนังนี้ให้ดู ตัวเองว่างไปแล้วก็ยังเหลือ
งอกงามไปเพื่อผู้อื่น มันจบปิดฉากลงด้วยการทำเพื่อผู้อื่น
ไม่มีเพื่อตัว นั่นแหละจุดหมายปลายของการมีตนเป็นของ
โลกเป็นอย่างนั้น พวกมหายานก็ถือเป็นอุดมคติของโพธิสัตว์
ต้องการจะลดลงมาให้สำหรับทุกคน

วิถีเถรวาท

แต่พวกเราเถรวาทมองไปในแง่ที่ผิดกันบ้าง คือเราถือว่ามิตนเป็นคนของโลกนี้ เมื่อจบกิจของตนแล้ว เมื่อจบเรื่องของตนแล้ว หรือว่าอย่างน้อยมันก็เพื่อ... มันก็เป็นหน้าที่ หรือเป็นการกระทำของพระพุทธเจ้ามากกว่า ก็หมายความว่าให้สิทธิเสรีภาพไม่ผูกมัดอยากจะทำอย่างไรก็ทำ แต่นิยมยกย่องว่าเพื่อผู้อื่นในวาระสุดท้ายนี้ถูกต้อง

ฉะนั้นพิจารณาดูแล้วไม่ว่าแบบไหน นิกายไหน ลัทธิไหน การมีตนเป็นของผู้อื่นนี้ไม่มีทางผิด ไม่มีทางที่จะผิด ไม่มีทางที่จะเกิดช่องโหว่ให้ประพฤติผิด

วิถีคริสต์

ที่นี้มองดูศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสเตียน ก็ยิ่งเพื่อผู้อื่น
มากขึ้นไปอีก จนพูดว่ารับใช้ผู้อื่นคือรับใช้พระเจ้า รับใช้
ตัวเองคือรับใช้พญามาร รับใช้ตัวเองทำอะไรเพื่อตัวเองคือ
รับใช้พญามาร ถ้ารับใช้ผู้อื่นคือรับใช้พระเจ้า

อธิบายได้ตามหลักของพุทธศาสนา เมื่อเห็นแก่ตัว
มันก็เป็นกิเลส ก็รับใช้กิเลสคือพญามาร เมื่อไม่เห็นแก่ตัว
รับใช้ผู้อื่นมันก็เป็นการรับใช้พระธรรม จึงเป็นของสูงสุด
ยิ่งใหญ่กว่าสิ่งใด

วิถีสวนโมกข์

เออละ, เป็นอันว่าเราใช้หัวข้อหรือประโยคนี้เป็นหลัก ว่า การทำตนให้เป็นคนของโลกเป็นวิธีลัดเพื่อทำลาย ตัวกู- ของกู อยู่ตลอดเวลาทุกอิริยาบถ สำหรับคำขวัญ เรียกกันว่า คำขวัญของเราที่นี้ก็มีอยู่แล้วว่า กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่อย่างทาส มุ่งมาดปล่อยวาง ทำอย่างตายแล้ว มีแก้ว ในมือคือดวงจิตว่าง เพื่อจะได้แจกของสองตะเกียงเลี้ยงคน ทั้งโลก

"กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู" นี้คือไม่ไปยุ่งกับเรื่อง เอริตอร้อยของตัว กินอยู่หลับนอนพอให้แล้วๆ ไปวันหนึ่ง ไม่ถือเอาสิ่งนี้เป็นความสุข สนุกสนาน เอริตอร้อย

แล้วข้อที่ว่า "เป็นอยู่อย่างทาส" นั้นแหละคือการทำตน ให้เป็นคนของโลก เราไม่ยอมสละประโยชน์หรือความสุข หรืออะไรของเรา เราก็ทำตนอย่างทาสไม่ได้ ทำตนอย่างทาส มันก็หมดปัญญา ไม่พูด ไม่บริปาก ไม่มีอะไรเป็นของตัว เป็น ของเจ้านายคือเป็นของพระเจ้าทั้งนั้น นี่ถ้าเป็นทาสที่แท้จริง ทาสที่ชื่อสัตย์เขาไม่ทำอะไรเพื่อตัว เขาทำเพื่อเจ้านายเพื่อ พระเจ้า

ที่นี่ เราเป็นอยู่อย่างทาส ก็เป็นทาสของสิ่งที่เราควรจะเป็น
เป็นทาส ทุกวันๆ เราก็สวดร้องอยู่ว่า พุทธัสสาหัสมี ทาโส วั
ธัมมัสสาหัสมี ทาโส วั สังฆัสสาหัสมี ทาโส วั ขอสมัครเป็น
ทาสของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่แล้ว ก็ขอให้มันจริง
เป็นอยู่อย่างทาส ไม่ปริปากและไม่มีอะไรเป็นส่วนที่ยักยกไว้
เป็นของตัวเอง มันเป็นของเจ้านายล้วน พุทธโธ เม สามิกิสสะโร
พระพุทธเจ้าเป็นเจ้านายของข้าพเจ้า ในท้าวตรเียน นี้เรา
ไม่มีทางที่จะฉ้อฉล หรือยักยก หรือเอาเปรียบอะไรกับเจ้านาย
เพราะเราเป็นทาสที่ดี

"กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่อย่างทาส" สามารถ
จะทำได้เพราะว่ายอมสมัคร "กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู"
ลองไม่ยอมเป็นอยู่อย่างนี้สิ มันก็เป็นอยู่อย่างทาสไม่ได้

เอ้า, ทีนี้ว่าทาสรับใช้ใคร? รับใช้พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ ให้ทำอะไร? ก็ทำประโยชน์แก่โลก ผลสุดท้ายก็มา
ในนามว่าเป็นคนของโลก

เดี๋ยวนี้คิดดูให้ดีเถอะ เป็นพระเป็นเถรนี่เป็นคนของกิเลส
เป็นพระเป็นเถรทุจริต ใช้เวลาใช้สิทธิหน้าที่อะไรของความ
เป็นพระเป็นเถรนี่อย่างคดโกง เป็นพระลงทุนค้า ทำนั่นทำนี่

ไปแลกเปลี่ยนกับคนนั้นคนนี้ได้ประโยชน์ ได้กำไรเกินสิ่งที่ตัว
ลงไปอย่างนี้เป็นคนขบถ เป็นคนทรยศ ไม่ใช่เป็นทาสที่ดี
ของพระพุทธเจ้า เป็นทาสของกิเลส ฉะนั้นระวังอย่าทำอะไร
ชนิดที่เป็นการขบถทรยศต่อพระพุทธเจ้า ให้เป็นคนชื่อตรง
ต่อคนทั้งโลก เป็นคนของโลก เป็นพระเป็นเณรมันก็เรียนวิทยุ
ไม่เท่าไรมันก็ออกไปหากิน เป็นพระเป็นเณรมันก็เรียนนั้น
เรียนนี้ เรียนที่ไม่ใช่ของพระของเณร ไม่เท่าไรมันก็ออกไป
หากิน เรื่องไฟฟ้า เรื่องวิทยุ เรื่องอะไรก็ตามมันมีมาก ๆ เรื่อง
อย่างนี้ยังไม่เรียกได้ว่าเป็นคนของโลก ยังไม่อาจจะเรียกได้ว่า
เป็นคนของโลกหรือเป็นทาสของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
นี้ถ้าว่าเป็นทาสของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นคนของโลก
มันก็ทำทุกอย่างเพื่อผู้อื่น ไม่รับอะไรกลับเข้ามา

วิถีธรรมวินัย

ในทางธรรมมีบัญญัติว่า "จะไม่เลี้ยงชีวิตอยู่ด้วยสิ่งของที่เขาคือบอบแทนเรา" คือเราทำอะไรให้เขาแล้วเขาคือบอบแทนเรา เราจะไม่ยอมกินของนั้นเป็นอันขาด และทางวินัยก็ยังมีชัดเจน คุณไปเปิดดู จะไม่กินอาหารที่ได้มาด้วยการทำ *อนเสนา* ชนิดใดก็ตาม เราทำหน้าที่ผิดจากหน้าที่ของภิกษุให้แก่คนคนหนึ่งและเขาให้อะไรมานี้ ถ้าขึ้นเอามากินมาใช้มันผิดวินัย เราจะไม่กินจะใช้ได้ก็ต่อเฉพาะเมื่อเราทำหน้าที่ถูกต้องตามหน้าที่ของพระภิกษุแล้วมันมีกินมีใช้ขึ้นมา อาจเป็นบิณฑบาตหรือเขาถวายอะไรก็ตาม และถ้าเราพิจารณาแล้วเห็นว่า "เฮ้ย, นี่มันมาในแง่ส่วนตัวเสียแล้วโว้ย! มันให้เงินมา ให้ของมาให้เรานี้มันเป็นแง่ส่วนตัวเสียแล้วโว้ย! อย่างนี้ไม่กิน ไม่ยอมกิน ไม่ยอมใช้" นั่นจึงจะเรียกว่าถูกวินัยและถูกธรรมะก็เป็นคนของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมแล้วเป็นคนของพระธรรม ของธรรม หรือของโลก ของสากลโลก มันเป็นตัวอย่างที่เราเห็นได้ชัดว่าในวงภิกษุสามเณรนี้ไม่มีการเป็นทาสของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีการเป็นคนของโลกอยู่มากทีเดียว มีการทำอะไรเพื่อตัวตนนั่นเอง ตัวตนของกิเลส

เสียด้วย ฉะนั้นผมจึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่เราควรเอามาพูดกันเป็น
อย่างมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็ต้องขอชักชวนตักเตือนย้ำอะไรอยู่
เสมอๆ ว่าจงระวัง พยายามจัดพยายามทำให้การประพฤติ
การกระทำของเราเป็นไปอย่างถูกต้องตามทางธรรม

ส่วนในวันนี้เรียกว่า การทำตนให้เป็นคนของโลก ฟังดู
ก็เข้าใจไม่ยากแล้วก็เพราะดี น่ารับเอา น่าเสนาหา น่ารับเอา
การเป็นคนของโลก ไม่เป็นคนของใคร อยู่ที่ไหน ทำอะไร
ที่ไหนก็ตามใจ หรือทำสิ่งที่มีมันเกี่ยวข้องกับใครก็ตามใจ ใน
หัวใจมันอุทิศแก่สรรพสัตว์ทั่วสากลโลกเสมอไป ฉะนั้นจึง
ขอรับรองว่าทำงานที่นี้ทำด้วยจิตว่าง ทำเพื่อความว่าง ทำอะไรๆ
ก็ให้เป็นไปในลักษณะของความว่าง อย่าวกมาหาตัวตนมัน
จะได้เป็นเรื่องของการกระทำที่เป็นธรรม ทำเพื่อโลกทำเพื่อ
ผู้อื่นทั้งนั้น

เตือนตนเสมอๆ

ทีนี้ผมสังเกตเห็นว่ามักจะลืมนั่นเสียมักจะเผลอนั่นเสีย หรือไม่ได้พูดกันนานๆ แล้วก็มักจะมี จะเลื่อน จะเผลอ มีอะไร เป็นตัวตน มีอะไรเป็นของตน มีแง่มอง มีกระทบกระทั่ง มีนั่นนี่ขึ้นมา อย่างนี้เรียกว่าลืมนั่นเสียแล้ว เผลอนั่นเสียแล้ว ไม่ได้ทำงานด้วยจิตว่างเสียแล้ว จึงต้องขอโอกาสเตือนกัน อยู่บ่อยๆ ว่าอย่าลืมนั่น อย่าลืมนั่นในข้อนี้ ให้ถือเป็นมนต์ เป็น บทปริกรรม เป็นการกระทำที่ศักดิ์สิทธิ์ พอจะลงมือทำงาน อะไรก็ตามต้องมีจิตที่อธิษฐานจะสำรวจระวังไม่ให้เผลอนั่นไป เพื่อตัวกู-ของกู ให้เป็นไปเพื่อความว่าง หรือเพื่อโลก หรือ เพื่อผู้อื่นนี่ดีที่สุด ดีที่สุดมันเพื่อความว่าง ดีธรรมดาคือเพื่อโลก ธรรมดาเพื่อสากลโลก

ก็เห็นกันอยู่แล้วว่าเราทำอะไรกันบ้าง บางองค์ก็ก่อสร้าง บางองค์ก็ทำเรื่องไฟฟ้า เรื่องน้ำเรื่องท่า เรื่องหนังสือหนังสือ เรื่องแขก ล้วนแต่มีงานทำกันทั้งนั้น ที่นั่นงานนี้เป็นบทฝึกหัด เป็นแบบฝึกหัด ถ้าไม่มีการทำงานมันไม่มีการฝึกหัด มันไม่มีการทดสอบ ไม่มีการสอบไล่ ฉะนั้นการทำงานนั้นแหละคือการ เล่าเรียนประจำวัน การปฏิบัติประจำวัน การทดสอบหรือสอบไล่

เป็นประจำวันว่าสอบไล่ได้หรือตก วันนี้ได้ก็คะแนนหรือวันนี้
หมดเลย ศูนย์เลย

ขอให้มีหลักกันอย่างนี้กันทุกคนแล้วก็สม่ำเสมอหรือ
เพื่อให้ง่ายเข้าก็ให้ทำความเข้าใจให้ชัดเจนออกไปในเรื่องทำ
ตนเป็นคนของโลก มันสนุกเหมือนกัน พอทำอะไรเพื่อตน
เข้ามาแล้วก็เขกหัวมันเข้า เป็นไอ้ชาติหมาขึ้นมาแล้วนี่อย่างนี้
ก็ดี แล้วมันทำไปด้วยจิตปกติ จิตว่าง จิตเป็นกลาง เป็นจิต
สาธารณะ แล้วก็เรียกว่าใช้ได้ๆ ยังดีอยู่ หรือยังใช้ได้

นี่เวลามันนานเป็นปีๆ หรือมันอาจจะหลายสิบปีก็ได้
ถ้าเรายังไม่ตาย แล้วมันไม่ใช่เรื่องง่าย ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย
ฉะนั้นอย่าประมาท เพราะประมาทแล้วมันถอยหลัง มันรวนเร
มันถอยหลังไม่ทันรู้ก็ล้มละลายหมด มันขบถต่ออุดมคติไม่ทัน
รู้ตัว อุดมคติที่เราเคยบูชาหนักหนานั่นละมันจะเป็นของที่เรา
ขบถลบลงไปโดยไม่ทันรู้ตัวก็ได้ มันก็จึงมีการอธิษฐานจิตเป็น
ประจำวัน มีสวดมนต์ ภาวนา อธิษฐาน อ้อนวอนเป็นประจำวัน
ว่า "ขอเราอย่าเป็นผู้อ่อนแอ เราจะเป็นผู้รักษาอุดมคติไว้ได้
ดำเนินชีวิตไปด้วยความถูกต้องจนถึงที่สุดจุดหมายปลายทาง"
นี่ต้องนึกไว้เสมอต้องนึกไว้ทุกวัน อย่าเห็นเป็นเรื่องเล่น อย่า
เห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย

มีอุดมคติอย่างไร ก็ทำอย่างนั้น

ทีนี้เมื่อเรามีอุดมคติว่าเป็นคนของโลกแล้วก็ ก็เป็นคนที่มีชื่อเสียงย่อหน้าไว้หลังหลอก ปากว่าเป็นคนของโลกแต่มีมือเฝ้าเอาประโยชน์มาเป็นของตนเรื่อยก็กลายเป็นหน้าไว้หลังหลอก ดังนั้นก็หาโอกาสที่ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่สากลโลก ไม่ให้ข้องแวะกับประโยชน์ตัว ประโยชน์ส่วนตัว ที่เป็นเรื่องของกิเลส

ประโยชน์ตัวนี้มันแบ่งเป็นได้ ๒ อย่าง ถ้าประโยชน์ตัวคือความหลุดพ้นจากกิเลส ก็เรียกว่าประโยชน์ตัวที่ถูกต้อง แต่ถ้าประโยชน์ตัวเพื่อกิเลส ตัดความพอใจของตัวเองแล้วมันผิดหมด คำว่าประโยชน์ตัวหรือประโยชน์ตนมันมีอยู่อย่างนี้ ถ้ามันเป็นประโยชน์ชนิดที่ทำให้เราหมดตัวของเรา เป็นประโยชน์ผู้อื่นไปหมดเลยอย่างนี้ นั่นแหละคือประโยชน์ตนที่ถูกต้อง ใช้ตนไปในทางที่ถูกต้อง มันดีกว่า มันใหญ่กว่า มันประเสริฐกว่า สูงกว่าที่จะใช้มาเพื่อประโยชน์ตัว นั่นมันเป็นคนธรรมดาเป็นบุญคนมากเกินไป อะไรก็เพื่อความเอร็ดอร่อยสนุกสนานของตัว ก็รักตัว รักลูก รักเมีย รักของของตัวที่อำนวยความสะดวกพอใจให้แก่ตัวมันก็อยู่แค่นั้น มันก็เห็นสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่ง

สูงสุดไปหมด รักลูก รักเมีย รักเงิน รักของ รักเกียรติยศของตัวเอง
รักอยู่แค่นี้เท่านั้นเอง ไม่มีอะไรเพื่อสากลโลกได้เลย ก็ไม่มีเพื่อ
ความว่างได้เลย

แล้วยิ่งไปกว่านั้นอีก ไ้บุญคุณชนิดนี้มันจะร้องแแรกแหก
กระเชอว่า ไ้ทำประโยชน์ผู้อื่นนั้นมันเป็นคนบ้า หรือส่วนใหญ่
มันก็คิดว่าการที่เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเว้นเมถุนธรรมเสีย นั้น
เป็นคนบ้า หรือเป็นคนผิดปกติ ผิดธรรมชาติ นั้นมันโง่มาก
ถึงอย่างนั้น การที่เกิดมาแล้วประกอบเมถุนธรรมแล้วพอใจ
นี้มันก็เป็นเรื่องของสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานมันก็ทำเป็น
ที่จะมีลูกมีเมีย มีเมถุนธรรม เอ้า, ก็เป็นเรื่องธรรมชาติ ถูกแล้ว
เป็นเรื่องธรรมชาติ แต่ว่าการที่คนบางคนจะมามองเห็นว่า
อ้อย! มันเสียเวลาเปล่า ไปทำอย่างอื่นที่ดีกว่านี้ ดีกว่า
นี้ก็ไม่ได้ผิดธรรมชาติ ไม่ใช่คนบ้า

ฉะนั้นการที่เราจะเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ไม่เห็นแก่
ประโยชน์ตัวเองแม้แต่ความสุขเกี่ยวกับเมถุนธรรมอะไรเหล่านี้
ไม่ใช่คนบ้า มันก็คนที่ตรงตามธรรมชาตินั้นแหละแต่มันเป็น
ธรรมชาติที่สูงไปหน่อยนั่นเอง ไม่ไปมัวทำเรื่องที่เสียเวลา
ยุ่งยาก ลำบากแล้วไม่ได้อะไรก็มากนักย ต้องการจะทำเรื่องที่

ดีกว่า สูงกว่า ประเสริฐกว่า กว้างกว่า คือประโยชน์แก่คนทั้งโลก

ถ้าไปมีลูกมีเมียเสียมันก็มุดหัวลงต่ำอยู่ใต้ดิน ได้...
อะไรของลูกของเมียนั้นแหละ มันเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นมหาบุรุษ
ในทางโลกๆ แท้ๆ นี่มันก็ยังเป็นคนโสดมากกว่า มหาบุรุษที่
ไม่มีลูกไม่มีเมียนั้นนะหรือไม่เห็นแก่ลูกแก่เมียนะ ปฏิบัติหน้าที่
ทางการเมืองการปกครองบ้านเมืองอะไรได้ดีกว่า ยกตัวอย่าง
เช่นฮิตเลอร์ เป็นต้น เขามีเมียเหมือนกับไม่มีเมีย ฉะนั้น
มันก็เลยทำอะไรได้รุนแรงกว้างขวาง ทีแรกใครจะเกิดมาคิดว่า
อ้อ, อ้อเรื่องนี้มันไม่มีประโยชน์เท่าไรหรือไม่จำเป็นอะไร
ไปทำเรื่องอื่นที่ดีกว่า จะหาว่าเป็นคนบ้าคนบอหรือคนวิกล-
จริตผิดธรรมชาติอย่างไรมันก็ไม่ถูก มันเพียงแต่เป็นธรรมชาติ
ที่ดีกว่าแค่นั้นเอง ไม่ได้ผิดธรรมชาติ ไม่ใช่คนบ้า

ฉะนั้นการที่ใครจะไปถืออุดมคติโพธิสัตว์เห็นแก่ผู้อื่น
อย่างนี้ก็ต้องถือว่าไม่ใช่คนบ้า มันเพียงแต่ดีกว่าธรรมดา ใต้
คนที่เห็นแก่ปากแก่ท้องของตัวเอง ของลูกของเมียของตัวเอง ความ
สนุกสนานทางเนื้อหนังของตัวเอง นั่นแหละดูจะเป็นคนบ้า เพราะ
ว่าใต้เป็นคนนี้มันทำมากกว่าสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานเขา
ประกอบกิจกรรมชนิดนี้ในขอบเขตพอประมาณ ส่วน

มนุษย์ที่หลงใหลน้ำมันทำเกินประมาณ นั่นละคือคนบ้าเสียมากกว่า

การที่จะสลัดเรื่องนี้ออกไปเสียแล้ว ไปทำประโยชน์แก่โลกนี้มันไม่ใช่คนบ้า มันไม่ใช่เรื่องของคนบ้า แต่แล้วมันก็ยากตรงที่ธรรมชาติอันนี้มันดั่งไว้ มันหน่วงลงไป ธรรมชาติฝ่ายต่ำมันจะคอยหน่วงไว้ให้ไปอรร้อย สนุกสนานกับเรื่องทางเนื้อหนัง ฉะนั้นจึงอยู่ไม่ได้ จึงต้องสู้ทุก ๆ ที่ว่าตั้งใจว่าจะไม่สู้ มันก็พ่ายแพ้แก่สิ่งเหล่านี้ มันก็เป็นธรรมดาไป ก็ไปอยู่ในสภาพธรรมดาไป ไม่มีอะไรพิเศษกว่าธรรมดา หรือเปลือเข้าก็เลวกว่าธรรมดาไม่ทันรู้ตัว เราก็พูดได้ว่าการทำตนเป็นของตัวกู่นั้นมันง่าย การทำตนให้เป็นคนของโลกนี้มันยาก มันยากมากทีเดียวคือมันทวนกระแสของกิเลส เราเป็นทาสของกิเลสมานานแล้วจนชินเป็นนิสัยแล้วการที่จะมาเป็นทาสของพระธรรม พระพุทธ นี่มันยาก มันทวนกระแส ทวน... เป็นพระเป็นเณรพูดพล่ามอวดดี ยกหูชูหาง เขาไม่ให้พูดก็จะพูด โอกาสไม่ควรจะพูดก็ชิงพูด นี่มันก็เห็นแก่ตัว มันก็เข็ดขูตัวเห็ดทูนตัวให้เป็นคนเก่งในสังคม นี่ดูมันสิว่ากิเลส นี่มันมีอำนาจเท่าไร อยู่เป็นพระเพื่อจะพูดไม่ต้องสู้จริง แต่ว่า

อยู่เป็นพระเพื่อจะพูดพลาแม่ มีแง่ที่ให้เราเห็นว่าตัวรู้ตัวเก่ง
ตัวอะไรมันก็ไม่ไหวเหมือนกัน ไม่ได้ทำประโยชน์ผู้อื่น ไม่ได้
เป็นคนของโลก เราต้องไม่พูดเรื่องชนิดนี้ ต้องคิดแต่หนทาง
ที่มันจะให้เลือดเนื้อชีวิตเวลานี้มันมีประโยชน์ มีประโยชน์แก่
คนอื่นจริงๆ อีกไม่กี่ปีมันก็จะตาย ชีวิตร่างกายนี้มันจะเน่า
จะตายจะสลายไปในเวลาไม่กี่ปี รีบใช้ให้เป็นประโยชน์ให้ทัน
แก่เวลา

ทำประโยชน์ผู้อื่นให้ทันเวลา

ผมอยากจะพูดอีกว่าพวกคุณหนุ่ม ๆ เหล่านี้ไม่มีทางรู้ว่า
ไอ้ความชรา นั้นเป็นอย่างไร? มันคล้ายกับประณามว่าคุณ
ยังโง่มาก โง่ที่สุดจนไม่รู้ว่าความชรา นั้นมันเป็นอย่างไร?
เพราะว่าผมนี่เคยชราและกำลังรบพุ่งกันอยู่กับความชรา
แล้วก็พ่ายแพ้แก่ความชรา คือห้าปีมานี้ทำอะไรไม่ได้ เมื่อ
อายุเยอะ ๆ เริ่มย่างเข้า ๖๐ ปี ไม่ใช่ยึดมั่นด้วยอุปาทาน
มันเริ่มถดถอยลงไป จนเวลานี้มาถึงห้าปีนี้มันเกือบจะทำ
อะไรไม่ได้ เดี่ยวนี้ในทางร่างกาย ทางกำลัง พ่ายแพ้แก่ความ
ชราโดยไม่ทันรู้ นั่นเข้ามานี่เข้ามาโน่นเข้ามาโดยไม่ทันรู้
ทุกเรื่องไปเลย เพราะฉะนั้นคุณอย่าทำเล่นกับความชรา
มันจะมีโอกาสให้ทำอะไรด้วยกำลังกายนี้เพียงอายุ ๖๐ ปี
เลยนั้นแล้วรวนเรไปหมด ถึงทำได้ก็รวนเรไปหมด ไม่ใช่จะทำ
ไม่ได้เสียเลยแต่มันรวนเรที่สุด ฉะนั้นถ้าจะเอาดีแล้วรีบทำเสีย
ก่อนอายุ ๖๐ ปี ถ้าว่าจะทำประโยชน์อะไรให้เหลืออยู่เป็น
อนุสาวรีย์ว่าเราก็ได้ทำประโยชน์แก่โลก ทีนี้ผมจะเขียน
จดหมายสัก ๓ ฉบับก็ไม่ได้ เร็วแรงมันไม่มีที่จะเขียนจะ
พิมพ์ หัวสมองก็อยากจะหยุดนิ่ง ๆ ความชรามันรุกรานขนาดนี้

หรือจะเพราะว่าใช้มันมากก็ได้ก็ถูกเหมือนกัน

ฉะนั้นเมื่อเราหวังอยู่ว่าเราเกิดมาทีหนึ่งจะแจกของสอง ตะเกียงให้มากที่สุดแล้วก็อย่าประมาท พยายามจะทำอะไร ให้มองเห็นอยู่เสมอว่ามันเป็นเรื่องเสียสละเหงื่อไคลออกไป เพื่อประโยชน์แก่โลก เพื่อล้างความเห็นแก่ตัวกู-ของกู ให้เห็นว่ามันล้างความเห็นแก่ตัวกู-ของกู ให้เป็นประโยชน์ แก่โลก ทำไปเรื่อยแล้วมันจะดีที่สุดไม่มีข่วงไหน ถ้าไม่ อย่างนั้นจะต้องเสียใจทีหลังไม่มากก็น้อย อย่าไปทำเล่น กับความขราหรือความตาย ในที่สุดมันรุกเข้ามาโดยไม่บอก ให้รู้ แล้วคนแต่ก่อนเขาก็คงสังเกตเห็นข้อนี้เขาจึงนิยมบัญญัติ กันว่าอายุ ๖๐ ปีสิ้นสุดของความฉกาจฉกรรจ์เป็นเกษียณ อายุเลย มันก็เป็นเรื่องของธรรมชาติบีบบังคับ แล้วคนก็รับเอา หลักการอันนี้ อายุ ๖๐ ปีก็ถูกปลดเกษียณโดยธรรมชาติ

ผมก็ยอมรับการปลดเกษียณโดยธรรมชาติ ฉะนั้น จึงขอยกเว้นกิจกรรมอะไรต่างๆ ที่เคยทำมาแต่ก่อน เดี่ยวนี้ ทำไม่ไหว แม้แต่เทศน์ แม้แต่รับนิมนต์อย่างนี้ทำไม่ไหว ฉะนั้นทีหนุ่มๆ อย่ามัวโอ้อ้อ ผมไม่เคยโอ้อ้อ ตั้งแต่วันบวช เข้ามาในศาสนาฉันไม่เคยโอ้อ้อ เพราะฉะนั้นจึงทำอะไรได้

พอสมควร จนทำไม่ไหว

นี้รวมความแล้วที่ผมทำมาครั้งแรกๆ ก็เพื่อตัวกู-ของกู แล้วต่อมาก็จะเง้อออกไปว่าเพื่อผู้อื่นมันดี เพื่อศาสนา เพื่อส่วนรวม เพื่อให้มันดี มันก็เลยเปลี่ยนไปที่ละนิดๆ จนต่อมาเห็นว่ามันดีจริง ถ้าวกไปหาตัวเมื่อไรมันเลวทันที มันมีความทุกข์ทันที ก็เลยไม่กล้า ไม่ใช่จะอวดว่าหมดกิเลสแต่อวดว่า มันไม่กล้าจะมีกิเลส หรือไม่กล้าจะปล่อยให้กิเลสมันเกิดขึ้นมาเพราะมันกลัว แล้วมันแย่ มันก็ทำอะไรได้มากเพราะความไม่ประมาทนี้ จะให้ผู้อื่นได้รับแสงตะเกียง แจกของส่องตะเกียง ก็ทำให้ผู้อื่นได้รับแสงตะเกียงนี้พอสมควรแก่อัตภาพเท่าที่คนอย่างผมจะทำได้ ก็เป็นอันว่าไม่มีช่องโหว่ที่ใครจะมาตีเตียนได้ว่าเหลวไหล

เป็นคนของโลกนี้ถูกแน่

เพราะฉะนั้นการถืออุดมคติว่าทำตนให้เป็นคนของโลกนี้ถูกแน่ แล้วผมก็แน่ใจตอนเบี่ยงปลายของชีวิตนี้ว่ามันถูกแน่ แต่ก่อนก็ไม่เอาหรือว่าไม่ค่อยจะเห็นด้วย คือเห็นด้วยครึ่งๆ กลางๆ แล้วก็เพิ่งจะสมบูรณ์เมื่อเดี๋ยวนี้ เมื่อทำอะไรไม่ได้เมื่อหมดแรง เมื่อทำอะไรไม่ได้แล้ว จึงเห็นว่า โอ้, มันดี ดีจริง ดีแน่ ไม่มีอะไรดีกว่า เพราะฉะนั้นมันจึงเป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นอุดมคติได้ ทำตนเป็นคนของโลกนี้ถือเป็นอุดมคติได้ ถือเป็นหลักสำหรับเป็นหลักปฏิบัติต่อไป แล้วรีบทำเร็วๆ ให้ทันแก่เวลา ไม่ต้องมัวลังเล โอ้เอ้ ขี้เกียจ หรือไม่ต้องถึงกระโจนกลับไปหาเพศอันต่ำ *หีนาย อาวตุดติ* หมุนเวียนกลับไปหาเพศอันต่ำ คือบูชาเมถุนธรรมเหมือนสัตว์เดรัจฉานอย่างนั้น หรือเลวกว่าสัตว์เดรัจฉาน เพราะสัตว์เดรัจฉานไม่มัวเมาในเมถุนธรรมมากเหมือนมนุษย์ปุถุชนที่มัวเมาจัด เพราะการศึกษาผิด อบรมผิด เข้าใจผิด เสวนาผิด

ขยายจิตใจให้กว้างขวาง

เออละ, ทีนี้เราก็มานิยามากันใหม่ จัดรูปร่างในจิตใจเสียใหม่ จัดโครงสร้างโครงสร้างในจิตใจเสียใหม่ให้มันบูชาการทำตนให้เป็นคนของโลก แม้จะเป็นฆราวาสก็ทำได้ตามสัดส่วน

ลูกเมีย เงินทองทรัพย์สมบัติ ไม่ไปไหนเสียมันก็ยังคงอยู่นั่น และถ้ามีบุญมันก็ทำความเข้าใจกันกับลูกเมีย เพื่อนฝูงอะไรได้ ขวนก้นทำเพื่อประโยชน์แก่โลกมันก็ยังได้ หากแต่มันไม่มากเหมือนคนโสดหรือบรรพชิต แต่นั่นมันก็แล้วแต่สติปัญญาหรือคุณค่าของการกระทำ ถ้าเขามีปัญญามากเขาก็บันดาลให้เกิดสิ่งที่มีประโยชน์มีค่ามากได้เหมือนกัน แต่แล้วมันก็ไม่พ้นกฎธรรมชาติไปได้ว่า เมื่อหลงรักลูกรักเมียอยู่แล้วมันจะทำเพื่อผู้อื่น นี่, มันก็ดูขวาง ขัดขวางกันอยู่ ฉะนั้นเขาจึงยกเพศบรรพชิตขึ้นเป็นเพศสูง อุดมเพศ อุดมเพศ เพศสูง ฆราวาสเป็นเพศต่ำ เพราะเหตุเท่านี้มันไม่มีอะไร มันเพราะเหตุเท่านี้เอง ไม่มีอะไรมากไปกว่านี้ แล้วไม่ใช่เป็นเรื่องแกล้งว่าไม่ใช่เป็นเรื่องที่พวกพระแกล้งว่าเอาเองว่าบรรพชิตเพศสูงคฤหัสถ์เพศต่ำ ใ้การงานหรือการกระทำที่ทำอยู่นั้นมันว่า

วรรณะอยู่ทีการกระทำ

อ้อ, มาถึงนี้ก็อยากจะบอกเลยไป อยากจะบอกอีกนิด
หนึ่งว่า ในพุทธศาสนาเราก็มีการถือขั้นวรรณะ ผมก็เคยพูดผิดๆ
ไปว่าพุทธศาสนาไม่มีการถือขั้นวรรณะ แต่เดี๋ยวนี้ผมมองเห็นว่า
มีการถือขั้นวรรณะอีกแบบหนึ่งคือเอาการกระทำนั้นนะเป็น
วรรณะ ไม่ใช่เอาการเกิดในตระกูลนั้นตระกูลนี้เป็นวรรณะ
เหมือนที่เขาถือกันในอินเดียสมัยโน้น เช่น ในวรรณะศูทร
ในตระกูลศูทร เวทย์ พรหมณ์ กษัตริย์ เป็นแบบนี้ไปเลย
ถือขั้นวรรณะเพราะการเกิดมาโดยตระกูลนั้นมันอย่างหนึ่ง
อย่างนั้น วรรณะอย่างนั้นไม่ไหวแน่ ในพุทธศาสนาก็ไม่มี
ไม่ให้ถือ

ทีนี้วรรณะที่กระทำ การกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
ที่มันทำได้มากน้อยกว่ากันนี้ เช่น เพศคฤหัสถ์ วรรณะคฤหัสถ์
มันทำได้ต่ำกว่า เพศบรรพชิต วรรณะบรรพชิตนี้มันทำได้สูง
กว่า เพราะฉะนั้นบรรพชิตกับคฤหัสถ์นี้ไม่ใช่วรรณะเดียวกัน
บรรพชิตเป็นวรรณะหนึ่ง คฤหัสถ์เป็นอีกวรรณะหนึ่ง มันไม่ใช่
วรรณะเดียวกัน

ทีนี้ เราจะเอาบรรพชิต เอาคฤหัสถ์ออกไปเสียก็ได้

เอาการกระทำที่สูงต่ำกว่ากันนั้นละเป็นวรรณะๆ ไป เช่น
วรรณะพระอริยเจ้า วรรณะบุณฺชน ก็ได้ ทีนี้การกระทำที่เป็น
คฤหัสถ์ เป็นบรรพชิตนี้ก็เรียกว่า วรรณะ เราจึงมีบทสวดว่า
เวณฺณณิยมฺหิ อชฺฌุปคโตติ ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ
ที่สวดอยู่ทุกวัน *เวณฺณณิยมฺหิ อชฺฌุปคโตติ ปพฺพชิตฺเตน อภินฺหํ*
ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ เวณฺณณิแปลว่าผู้มีวรรณะต่าง เดียวนี้เราเป็น
เวณฺณณิ บรรพชิตทุกคนเป็นเวณฺณณิ มีวรรณะต่างจากคฤหัสถ์
ต่างจากวรรณะคฤหัสถ์ วรรณะของเราคือบรรพชิตมีวรรณะต่าง
มีเพศต่างจากคฤหัสถ์ ไข่คำว่าวรรณะโดยตรง *เวณฺณณิยมฺหิ*
อชฺฌุปคโตติ อันนี้เราเข้าถึงความเป็นผู้มีวรรณะต่างแล้วเรา
จะต้องรู้สึกตัวอย่างนี้เป็นนิจ

นี่คือวรรณะในพระพุทธศาสนาที่มีอยู่จริง และเราจะ
ต้องถือ ถ้าเราไม่ถือเราก็ไปทำอย่างฆราวาสไปเลย คือไม่ถือ
ว่าเรามีวรรณะต่างจากฆราวาส เราต้องถือวรรณะความเป็น
บรรพชิตให้ถูกต้องให้สมบูรณ์ ทีนี้มันจะต่างกันตรงไหน?
วรรณะบรรพชิตกับวรรณะคฤหัสถ์มันจะต่างกันตรงไหน? มัน
ก็ต้องไปตามกฎธรรมชาติ วรรณะคฤหัสถ์ก็เพื่อลูกเพื่อเมีย
วรรณะบรรพชิตก็เพื่อสัตว์สากล สรรพสัตว์ในสากลโลกนั้น

ตามที่แผ่เมตตามันก็ต่างกันตรงนี้แล้ว ต่างกันอย่างมากแล้ว
ในสองวรรณะนี้ วรรณะหนึ่งเพื่อลูกเพื่อเมีย เพื่อเนื้อเพื่อ
หนังของตัวของพวกของตัวเอง ใ้อวรรณะอื่นเพื่อธรรมะ เพื่อ
ความจริง เพื่อสรรพสัตว์ เพื่อผู้อื่นนอกจากตัว เป็นวรรณะ
ที่ต่าง ฉะนั้นวรรณะของบรรพชิตก็คือวรรณะของบุคคลผู้มี
ตนเป็นคนของโลก เป็นคนของโลก ขอให้มันก้องอยู่ในหู
อยู่ในจิตในใจว่ามันเป็นคนของโลก ไม่ใช่ของตัวเอง

อันนี้เป็นวิธีที่ลึบที่สุดที่จะขุดเกลียดตัวกู-ของกู ขุดเกลียด
ความเห็นแก่ตัว ซึ่งเราจะต้องทำอยู่ทุกอิริยาบถ ขอให้
เป็นทุกอิริยาบถ คำว่า อิริยาบถ ของผมนะมันหมดไปหมดเลย
อิริยาบถกลุ่มแรกก็คือ กิน อยู่ หลับ นอน อาบ ถ่ายอะไรนี้
อิริยาบถเหล่านี้คลุมทุกอิริยาบถ แล้วอิริยาบถอื่นก็คือการ
ศึกษา การเล่าเรียน การปฏิบัติ การสั่งสอนผู้อื่น การช่วยเหลือ
ผู้อื่น นี่ก็อิริยาบถคลุมเหมือนกัน ที่นี้การทำงานขึ้นไต่ขึ้น
หนึ่งเป็นขึ้นเอกที่จะเป็นประโยชน์แก่โลกนี่ก็อีกอิริยาบถหนึ่ง
เช่น คุณศึกษาเล่าเรียนหรือทำอยู่ที่นี้นี้เกือบตลอด เช่น
ช่วยอธิบายภาพ ช่วยอะไรต่างๆ เหล่านี้ มันก็เป็นอิริยาบถ
กลุ่มหนึ่ง ที่นี้อิริยาบถที่ประเสริฐก็คืออิริยาบถที่มีการหลังไหล

เหงื่อ มีเหงื่อหลังไหลนี้เป็นอิริยาบถที่จะล้างตัวกูได้มาก ฉะนั้น
ขอให้สนใจอิริยาบถที่มันหลังเหงื่อออกไปล้างตัวกูและให้ไป
เห็นแก่ผู้อื่น อิริยาบถนั้นสำคัญมาก เรื่องกิน เรื่องอยู่ เรื่องนอน
เรื่องอาบ เรื่องถ่ายนี้เป็นเรื่องเล็กๆ เป็นเรื่องเบ็ดเตล็ด

ฉะนั้นไปสังคายนากันเสียใหม่ไปสอบสวนเสียใหม่ ไป
ทำสังคายนาดูตรวจสอบเช็คให้ดีขึ้นมา อย่าปล่อยเพื่อ ๆ ไป
ตามอารมณ์ จะวิ่งไปวิ่งมาเพื่อ ๆ ไปตามอารมณ์เสียเวลาเปล่า
ต้องมีอุดมคติที่แน่นอนแล้วทำให้มันถึงจุดหมายปลายทาง
ให้ทุกอิริยาบถให้เราเป็นคนของโลก เป็นมนุษย์ของโลก

ฝึกการเห็นแก่ผู้อื่น

คำว่า ผู้อื่น นั้นมันต้องหมายถึงผู้อื่นจริงๆ แต่ว่าเรา
ตั้งต้นด้วยผู้อื่นที่ใกล้ๆ ก็ได้ เช่น เห็นแก่บิดามารดาก่อน
ก็ยิ่งดีกว่าเห็นแก่ตัวเอง นี่บรรดาคุณที่บวชมาที่อยู่นี้ถ้าคุณ
เห็นแก่บิดามารดาก่อนเห็นแก่ตัวเองแล้วละก็วิเศษ พิเศษกว่า
ธรรมดาแล้ว มันอาจจะช่วยให้อยู่ในพรหมจรรย์ได้ตลอดชีวิต
หรือทำอะไรได้ดีกว่าที่จะเห็นแก่ตัวเอง บิดามารดาไม่ได้ชวน
ไปในทางต่ำเลย ใ้ลูกหลานแหละมันจะดันทุรังตั้งอวดมุด
ลงไปทางต่ำ ที่นี้ออกไปจากบิดามารดาก็ไปถึงเพื่อนฝูงที่เรา
รักใคร่พอใจ ถึงประเทศชาติ ถึงศาสนา ถึงพระพุทธเจ้า
ถึงพระธรรมไปเลย ออกไปไกลออกไปๆ ไกลออกไป จนถึง
ความว่าง จนถึงความว่างในที่สุด นี่ผู้อื่นนอกจากตัว

ทำประโยชน์ผู้อื่นอยู่นั้นแหละ

คือทำประโยชน์ตัวอย่างสูงสุด

เออละ, ช่วงเวลาที่เหลือนิดหน่อยนี้ผมก็อยากจะพูดคำว่า
ลัด ทางลัด ลัดทางลัด แล้วไม่อยากจะพูดมาก วิचारณ์กันมาก
วินิจอะไรกันมาก พูดสรุปสั้นๆ ลัดๆ ถือเอาอุดมคติเป็นคน
ของโลก ทำตนเป็นคนของโลกนี้มันง่ายและมันลัด มันไม่ต้อง
คิดมาก ไม่ต้องเป็นนักปราชญ์ ไม่ต้องมีสติปัญญามากมาย
อะไรมันทำได้ การทำตนให้เป็นคนของโลกนี้มันไม่ยาก
คนฉลาดก็ทำได้ คนไม่ฉลาดก็ทำได้ เด็กก็ทำได้ ผู้ใหญ่ก็ทำได้
เดี๋ยวนี้ไปเข้าใจผิด อู้ ต้องเป็นนักปราชญ์มีบารมีสร้างสมมา
เท่านั้นเท่านั้นมีจิตเป็นไตรเหตุเป็นอะไรภาษาอภิธรรมเขา ดู
มันมากมายเหลือเกินกว่าที่จะทำอะไรลงไปได้

ผมว่าไม่ใช่อย่างนั้น มองเห็นตัวเป็นของเล็กน้อย เป็น
ของต่ำ เป็นของโง่ มองเห็นผู้อื่นเป็นของควรบูชา ควรเสียสละ
ก็ได้ เอาตัวออกไป ให้ห่างจากตัว ทำนี้ทำเพื่อใครก็ไม่รู้แต่เพื่อ
ผู้ที่ได้รับประโยชน์ทั้งหมดทั้งสิ้นในโลกนี้ นี่เป็นทางลัด

คำสอนมันก็มีสอนทวน สอนให้เห็นแก่ตัว ทำประโยชน์

แก้ตัวให้สำเร็จจึงทำประโยชน์ผู้อื่น ที่นี้ผมมาตัดบทว่าไอ้ที่
ทำประโยชน์ตัวนั้นคือการทำประโยชน์ผู้อื่นไปเลย เมื่อเรา
ทำประโยชน์ผู้อื่นอยู่นั้นแหละคือทำประโยชน์ตัวอย่างสูงสุด
เดี่ยวทำประโยชน์ตัวมาเห็นแก้ตัว มาเอาเข้าข้างตัว มาเพื่อตัว
เสียหายดอย่างนี้มันก็ผิดไปตรงกันข้ามหมด นี่ทำลายความ
เห็นแก้ตัวเสียไปทำประโยชน์ผู้อื่นนั้นแหละคือทำประโยชน์ตัว
ต้องการจะเปลื้องตัวให้หลุดพ้นออกมาเสียจากความผูกพัน
ยึดมั่นถือมั่น ดังนั้นการทำตนให้เป็นคนของโลกมันจึงเป็นวิธี
ลัดที่สุดในการทำประโยชน์ของตัว นี่จึงเรียกว่าลัด วิธีลัด

ทีนี้ถ้าเราจะพูดไปอย่างอื่นทางอื่นมันก็พูดได้ ทำทีเดียว
สองอย่างพร้อมกันไปก็ได้ ขอให้ทำตนเป็นคนของโลกเกิดมันจะ
ได้ประโยชน์พร้อมกันไปทั้ง ๒ อย่าง คือทั้งประโยชน์ผู้อื่นและ
ประโยชน์ของตัว มันก็คงเป็นวิธีลัดอยู่ดี ทีนี้ไม่ต้องเรียน
อะไรมาก ทำลงไปจริงๆ เพื่อประโยชน์ผู้อื่น เดี่ยวนี้พูดแต่ปาก
ศึกษาเล่าเรียนนั้นศึกษาเรื่องทำประโยชน์ผู้อื่น แต่พอที่ทำจริง
ไม่ได้ทำ กลับทำเพื่อประโยชน์ความเห็นแก้ตัว เหมือนพวกนัก
การเมืองในโลกนี้มันพูดว่าทำเพื่อประโยชน์แก่ชาติประเทศ
หรือโลกนั้น แต่แล้วมันทำประโยชน์ตัว ทำชื่อเสียงของตัว

ประโยชน์ของตัว รายได้ของตัว เป็นคนตลบตะแลงหน้าไหว
หลังหลอกอยู่อย่างนั้นแหละ ทีนี้พระเจ้าเรียนพระไตรปิฎก
เรียนปริยัติ เรียนอะไรก็ตาม เรียนเพื่อพูดว่าจะทำประโยชน์
แก่ศาสนา แต่ที่แท้จริงไปทำเพื่อตัว เพื่อลาภสักการะของตัว
เพื่อความสุขส่วนตัวแล้วก็ออกไปเลย นี่เป็นต้น

วิธีที่จะลัดสั้นก็คือจริง ตรง เป็นคนตรง เป็นคนจริง
ในอุคฺมคติ มีอุคฺมคติที่ถูกต้องคือชัดเจน ลัด สั้น ง่าย
ปฏิบัติได้

ก็สรุปความได้ว่าอุคฺมคติที่ว่า ทำตนให้เป็นคนของโลก
นี่ก็เป็นอุคฺมคติอันหนึ่งที่ใช้ได้ในหลายๆ อุคฺมคติ นี้เรา
พูดกันเรื่องทางลัดในการปฏิบัติเพื่อทำลายตัณฺหา-ของกู
ด้วยการทำตน อุทิศตน ถวายตน ยกตนให้เป็นคนของโลก
ธรรมปาฏิโมกข์สำหรับวันนี้ก็พอกันที.